1938 ий
9
ДЕКАБРЬ
№ 108 (492)
Акше 5 ыр.

5-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Районный конференцийын решенийжым илышыш пуртымашым организоватлаш

Шуко районлаште комсомольский конференций-шамыч эртаралтыныт. Ончылгече Роҥго, Оршанке, Сотнур да Звенига районлаште конференций тӱҥалын.

Тенийсе районный конференций - шамыч кодшо ийласе районный конференций-шамыч деч состав шот денат, идейный содержаний шот денат пеш кугун ойыртемалт шогат. Тений конференцийлаште шукыжым у еҥ-шамыч, тушман ваштареш кучедалмашеш калиталтше, практический пашаш кушшо еҥ-шамыч участвоватленыт. Районный конференцийлаште адак кугу ойыртемышым ужаш лиеш ыле. Конференцийлаште шукерте огыл комсомолыш толшо, пашам активно ыштыше ӱдыр-шамыч шукын ылыч.

Самырык, инициативный комсомольский пашаеҥ-шамыч райкомолын руководствыштыжо ятыр кугу ситыдымаш-шамычым тӱжвак луктыт. Теве Куженерский районный конференцийыште Михеев йолташ („Марий коммун" колхоз пеленсе первичный организаций гыч) райкомол бюро член-шамыч Морозов ден Тымбаев пеш начар полшат, манын ончыктыш.

„У илыш" колхоз пеленсе комсомольский организаций гыч толшо делегат Золотарева йолташ Параньгинский районный конференцийыште, райкомол пашаеҥ - шамыч первичный комсомольский организаций-шамыч деч кӱрылтыт, верышке лектыт гынат, полышым ситышын огыт пу, манын критиковатлыш.

Делегат-шамыч решенийым приниматлымашке посна серьезно относитленыт. Нуно шуко существенный замечаний ден ешартыш-шамычым ыштеныт, комсомольский организаций ончылан ятыр боевой задаче-шамычым шындены. Районный комсомольский организацийын пашаштыже вуно боевой программе лийын шогат.

Сандене райком-шамыч конференцийын решенийжым кажне комсомолецын сознанийышкыже шуктыш верч, тиде решенийым шуктымашке чыла комсомольский организацийым мобилизоватлышаш в е р ч кучедалашышт кӱлеш.

Райком-шамычын задачышт—районный конференцийын решенийжым вашкерак реализироватлаш, решенийым тунемашлан кӱлеш ямдылалтмашым эрташ. Но ятыр райком-шамыч тиде пашашке алят пижын огытыл, нуно конференцийым эртареныт да паша чыла шукталтын шонат ала мо. Шернурышто р а й о н н ы й конференций 28 ноябрьыштак эртен. Но конференцийын решенийжым таче мартенат чыла организацийлаш реализоватлен шуктымо огыл. Моло районлаштат конференцийын решенийжым реализоватлымаш эркын кая, докладчик-шамычым подбиратлыме нерген шонашат тӱҥалын огытыл.

Районный конференцийын решенийжым обсуждатлымаш да тудым илышыш пуртымаш пеш кугу политический паша. ВЛКСМ райком-шамыч тиде пашалан сайын ямдылалташ, келге обсуждениым организоватлаш, конференцийын решенийжым шуктымаште первичный организаций-шамычлан конкретный полышым пуаш обязан улыт.

АНГЛИЙЫШТЕ ПАШАДЫМЕ-ШАМЫЧ ШУКЕМЫТ

Английский газет-шамычын увертарымышт почеш Английыште пашадыме-шамыч ноябрь тылзылан 1 миллион 828 тӱжем еҥгыш шуын—тенийсе октябрь тылзе деч 329 тӱжем еҥлан шуко. Кодшо ий дене тангастарымаште промышленностьын тӱҥ отрасльлаштыже — угольный, металлургический, машиностроительный, металлообрабатывающий, хлопчатобумажный да строительный—паша ыштыше-шамыч кокла гыч пашадыме-шамыч шукемыныт.

Гектар гыч кок тӱжем пуд виноград

Жуковский лӱмеш колхоз (Раздорский район) тений рекордный кӱкшӱ урожайым виноградым налын. Раздорский колхозник-шамычлан гектар гыч 2 тӱжем пуд виноградым погаш логалын.

Тидын марте Донышто тыгай урожай виноград лийын огыл ыле.

(„Комсомольская правда" гыч)

ЛЕНИНГРАДЫШТЕ С. М. КИРОВЛАН ПАМЯТНИКЫМ ПОЧМО

6 декабрьыште Ленин олаште Кировский районын центральный площадьыштыже революцийын пламенный трибунжо, незабвенный Сергей Миронович Кировлан памятникым почмо.

Памятник п о ч м а ш т е ВКП(б) ЦК ден Ленинградский областной да городской комитет-шамыч секретарь А. А. Жданов йолташ, партийный ден советский организаций-шамычын представительышт лийыныт.

Памятник Сергей Мироновичын пӱтын кӱкшӱтшым ончыктышо фигур, пеш кугу монументым представлятла. С. М. Киров ончыкыла устремитлалтын. Мардеж тудын плащ урвалтыжым лойгыкта. Тудо пурла кидше дене пуйто шемер-шамычлан Кугу Октябрьский Социалистический революцийын кугу сеҥымашыж ден грандиозностьышкыжо, чапле Ленин оласе шемер-шамычын сеҥымашышкышт ончыкта.

Памятникын пьедесталешыже С. М. Кировын шомакше возалтын:

„Йолташ - шамыч, шуко курым ожно великий математик эҥертышын точкыжым муаш да тидлан эҥертен, мланде шарым савыраш шонен. Курым-шамыч эртышт да тиде эҥертыш муалтын гына огыл, тудо мемнан кидна дене ыштылтын. Шуко ий ок эрте, кунам ме тендан дене, мемнан советский элыште социализмын сеҥымашкыже эҥертен, мландым кок полушарийжымат коммунизмын корнышкыжо савырена".

Памятникым почмо годым митинг лийын.

Джамбулын Москваште коштмыжо

Москваште ятыр кече Казахстанын калык певецше орденоносец Джамбул Джабаев уналыкеш ила. Сталинский Конституцийын кечын Джамбул Союз-шамыч Пӧртын Колонный з а л е ш ы ж е утренникеш школьник-шамыч дене вашлийын, а кастене Сталин лӱмеш автозаводын Культур Дворецыштыже лийын. Акын тугак театральный искусствын государственный институт студент-шамыч дек уналыкеш миен, тыште тудын ончылан тунемше казах-шамыч выступатленыт.

Тиде кечылаште Джамбул столицеш кум пеш сай произведенийым ыштен—„Я песню пою в лучезарном Кремле", „Закон счастья" да „Да здравствует Сталин!".

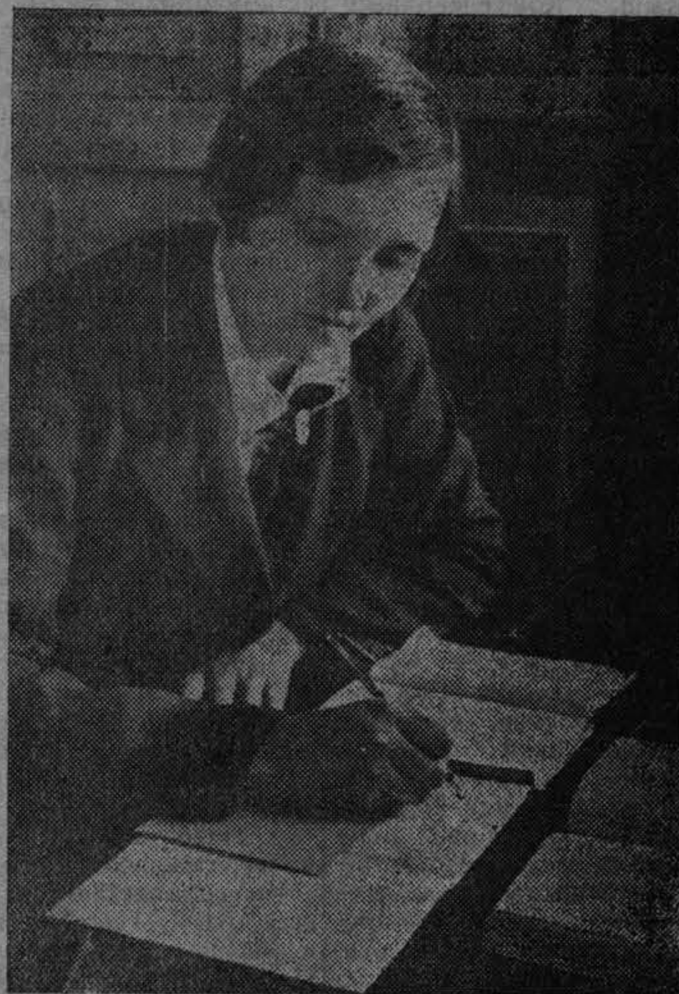

Оршанке район, Марковский пелэ кыдалаш школын преподавательже Видякина Нина Федоровна занятийлан ямдылалтеш.
Фото Овечкинын.

Конституций кече Йошкар-Олаште

Оласе шемер л ӱ ш к а. Уремлаште йошкар флаг, лозунг-шамыч лыжга мардеж дене лойгат. Зданий воктен пыжыктылме плакат, портрет-шамыч кечын мотор йолко дене волгалтыт. Жап 12 часыш кусна. Оласе шемер вашка. Совет урем дене кӱртньӧ корно станций велыш ошкылыт. Оласе предприятий ден школлаште эр годсек йӱк йӱан шергылтеш. Тиде—кугу пайрем—Сталинский Конституцийын кокымшо идалыкшым палемдаш погынымаш.

6 час кас. Лесотехнический Институтын з а л ж е калык дене темын. Оркестр маршым шокта, пуйто тудо оласе шемерын тау ы ш т ы м е йӱкшым Москваш—Кремлыш шумеш йоҥгалтарен шуктынеже. Тышке оласе шемер Сталинский Конституций кечын 2 шо идалыкшым палемдаш партийно-комсомольский, профсоюзный да советский организаций-шамычын торжественный погынымашышкышт толын.

Кӱчыкын ойлен, торжественный погынымашым Йошкар-Ола горсовет председатель Фуфыгин йолташ почеш. Почетный президиумыш сайлыме жапыште шемер калыклан лишыл, пагалыме да й ӧ р а т ы м е Сталинын лӱмжым каласыме годым залыште кӱдырчӧ семын шергылтын сово кырымаш пудештелтеш. Чыланат шогалыт, кугу Сталиным саламлат. Сталин почеш тудын соратникше - шамычым— **Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андреев, Микоян, Жданов, Ежов** да **Тельман, Хосе Диас, Долорес Ибаррури** йолташ-шамычын лӱмыштым Кочетов йолташ лудеш. Залыште адак сово кырымаш.

Пашазе президиумым сайлымек торжественный погынымаште С т а л и н с к и й Конституцийын кокымшо идалыкше нерген Марийский АССР Верховный Совет председатель, ВКП(б) Маробком секретарь Мамаев йолташ докладым ышта. Мамаев йолташ шке докладыштыже СССР калыкын кок ий жапыште Сталинский Конституцийын волгыдыжо йымалне кугу сеҥымаш - шамычым ыштымыжке нерген ойла. Социалистический строительствыште кугу сеҥымаш-шамычым цифр дене раш ончыкта.

Погынышо-шамыч доклад деч вара Сталинский Конституций творец Великий Сталинлан саламлымаш письмам приниматлыш.

АКТИВ ПАШАМ НАЧАР ЫШТА

2-4 декабрьыште Кужэнерский районный комсомольский конференций эртыш. Конференцийыште участвовatлыше 75 делегат-шамыч районный комсомольский организацийын ыштыме пашажым палемдышт да райкомын руководствыштыжо ятыр кугу ситыдымаш-шамычым тўжвак луктыч.

Эн кугу ситыдымашлан теве мо шотлалтеш: районный комсомольский актив пашам начар ыштен. Южо активист - шамыч комсомольский пашам тормозитленыт.

Пренийыште ойлышо Михеев, Айхов, Соколов да моло йолташ-шамычат райкомол бюрон членже Тымбаев йолташым чот критиковатлышт. Райкомол бюро Тымбаев йолташым эн первой „У пасу" да варажым „Марий коммун" колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийлашке пропагандистлан пеҥгыдемден ыле. Но Тымбаев йолташ бюрон поручениймже деке безответственно относитлымаш дене нине организацийыште пропагандистский пашам кўрлын. „Марий коммун" колхоз пеленсе первичный организацийыште 7 тылзылан 4 политзанятийым велэ эртарен. Комсомолец-шамычым „мый ом ярсе" манын ондалкален. Туге гынат, Тымбаевын молодежь коклашке политический пашам кўрлмыжӧ нерген райкомол бюрошто ик ганат лончылымо огыл да Тымбаевлан нимогай мерымат ыштыме огыл. Райкомол секретарь Морозов йолташ бюрон поручениймым шуктымым пеш лушкыдын терген.

Морозов йолташын лушкыдылыкшо дене пайдаланен моло активист-шамычат бюрон поручениймым шуктышаш верч кучедалын огытыл.

Активист-шамыч коклаште йӧршын дисциплиндыме еҥ-шамычат улыт. Теве „Йошкар пеледыш" колхоз пеленсе первичный комсомольский организацийыште комсомолец-шамыч секретарьлан 18 октябрьыштак Булыгиным сайленыт. Комсомолец-шамыч Булыгинлан тунамак комсомольский делам приниматлаш да пашашке пижаш кўштеныт. Но Булыгин комсомолец-шамычын наказыштым шотышкат ок нал. Комсомольский делам кызытат приниматлен огыл, организацийыште нимогай пашат ок ыштал. Тыгак почто пеленсе первичный комсомольский организацийыштат угыч сайлыме секретарь Якимова йолташат делам приниматлыме да пашадеч отказыватла. Райкомол нине саботажник-шамычын йӧрдымӧ пашаштым шинча гынат, нунылан нимогай мерымат ыштымашыже уке.

Райкомол пашаеҥ-шамыч, тыгак райцентрысе активист-шамычат первичный организацийыш каят гын, ситышым полышым пуэн огытыл. Нуно шукыж годым проверитлаш да фактым регистрироватлаш гына коштыныт. Пленум членшамыч пашам путырак лушкыдын ыштеныт. Санденак комсомольский организацийын пашаштыже кугу да серьезный ситыдымаш-шамыч улыт. Пропагандистский паша шаланымаш мучашке шуын. Райкомол 45 политкружокым да 620 тунемше комсомолецым шотла. Но нине политкружок - шамычын пашаштым ончалат гын, йӧршеш вес сўрет коеш. 45 политкружок гыч шуко политкружоклаште шошым годсек нимогай учебо уке. Районышто пашам сайын ыштыше ик политкружокымат муаш ок лий.

Комсомольский организаций-шамыч калык тушман-шамычым йӧршын куклен пытарышаш да тушман пашан последствийжым вашкерак пытарышаш верч пеш эркын кучедалыт.

ЎДЫР-ШАМЫЧ КОКЛАСЕ ПАШАМ САЕМДАШ

ВЛКСМ Морко район конференций 5 декабрьыште шке пашажым пытарыш. Конференций кўкшӱ политический уровенеш эртен.

Отчетный доклад почеш прениймыште кутырышо 37 еҥ гыч шукышт райкомолын ситыдымаш-шамычым критиковатлышт.

1938 ийыште район мучко 600 наре угыч пуртымо комсомолец - шамыч улыт. Комсомолыш угыч пуртымо шотышто райкомол пашам начар огыл ыштен. Но умбакыжым самырык комсомолец-шамычым политически воспитатлен шоген огыл.

Молодежь коклаште военно - физкультурный да спорт паша начар шындалтыныт. Осоавиахимын районный советым вуйлатышыже Илларионов военно-физкультурный пашам шаланымашке шуктен. Тыгак физкультур ден спорт комитетын уполномоченныйже Захваткин бездействоватлен. А райкомол нунын пашаштым контролироватлен шоген огыл.

ВЛКСМ райком посна первичный комсомольский организацийлан кўлешын полшен шоген огыл. Райкомолын посна пашаеҥжышт верлаште пеш шуэн лийыныт. Тиде нерген Киров лўм. колхозысо ВЛКСМ комитетын секретарьже Ефремова йолташ тыге кутырыш:

— Мемнан организацийыште 3 еҥ велэ ыле. Ме — кум комсомолец-шамыч несоюзный молодежь коклаште пашам чотак саемдаш тыршышна. Ме драматический, физкультурный да осоавиахим кружок-шамычым организоватлышна. Туштo колхозный молодежь кугу интерес дене пашам ыштен шога. Тидын ден пырляк политико-воспитательный пашам саемдышна. Кызыт мемнан организацийыште 22 комсомолец шотлалтеш. Туге гынат, — манеш Ефремова йолташ, — ик ий жапыште райкомол гыч ик еҥат мемнан деке миен огыл.

Ўдыр-шамыч коклаштат паша начар ыштaлтын. Райкомол секретарьын ўдырамаш коклаште паша ден заместительже Степанова йолташ самырык ўдырамаш-шамыч коклаште беседым, лекцийым организоватлен огыл. Погынымашат лийын огыл. Сандене ВЛКСМ район организацийыште комсомолка-шамыч 23 процентым велэ составитлат. Ўдыр-шамычым комсомолышко начар шупшалтеш. ВКП(б) радамыш чылажат кум ўдырым велэ передатлыме.

Прений пытымеке райкомолын у составше сайлалте. ВЛКСМ райкомын секретарьжылан Сергеев йолташым, политучебо отдел вуйлатышылан А. А. Андреев йолташым, пионер-шамыч отдел вуйлатышылан В. А. Андреев йолташым сайлыме.

А. К.

СЕҤЫМАШЕШ ШОГАЛМАН ОГЫЛ

2-4 декабрьыште Тор'ял районын XII комсомольский конференцийже эртыш. Районный комсомольский организаций шке конференцийжым ятыр сеҥымаш-шамыч дене вашлийын. Пытартыш жапыште шуко комсомолец-шамычым советский да озанлык пашашке выдвигатлыме.

Теве Терехов йолташым районный колхоз школ директорлан, Смоленцев йолташым прокурорын помощникшылан, Подоплелов йолташым райлесхоз управляющийлан, Кардакова йолташым партийный пашашке выдвигатлыме.

Комсомолын воспитанницашт Пивоварова Анна РСФСР Верховный Совет депутатлан, Афанасьева Мария МАССР Верховный Совет депутатлан сайлалтыныт.

Район кӧргыштӧ 3 комсомолец ял совет вуйлатышылан, 16 комсомолец колхоз вуйлатышылан, 28 комсомолец колхоз бригадирлан, 5 комсомолец комбайнерлан, 38 комсомолец тракторситлан, 86 комсомолец учительлан пашам ыштат.

Комсомолец-шамыч агитационно-массовый пашашкат активно участвоватлат. Верховный Советлашке сайлыме жапыште гына агитаторлан 70 комсомолец, доверенныйлан 10 комсомолец, окружной ден участковый комиссий член-шамычлан 35 комсомолец пашам ыштен.

Тидын дене пырля райкомолын пашаштыже ятыр ситыдымаш-шамычат улыт. Райкомол да тудын секретарьже Чегаев йолташ комсомолыш угыч пуртымо шамычым монден, нунын ден воспитательный паша пеш начар ыштaлтын. Утларакшым воспитательный паша колхозный молодежь коклаште ыштaлтын огыл. Садланак ятыр колхозный организаций - шамыч йӧршын кушкын огытыл.

Теве „Луэҥер", „У ял", „Олманур", „Чобык" да моло колхоз пеленсе организаций-шамыч 1938 ийыште ик еҥланат кушкын огытыл. А МТС пеленсе организаций гын иземын веле.

Район кӧргыштӧ улыжат 12 политшкол пашам ыштен. Нине политшколлаштат занятий формально гына эртаралтыныт. Райкомол секретерь Чегаев да политучебо отдел вуйлатыше Загайнов йолташымат тиде положенийым шинчен гынат, тӧрлатен огытыл.

Райкомол ўдрамаш молодежым монден. Комсомольский организаций-шамычым ўдрамаш-шамыч коклаште крепостнический пережитке - шамычым пытарымашке мобилизоватлен огыл. Посна комсомолец-шамыч (Верховников, Соколов) ўдыр-шамыч дек хулиганскы относитлат.

Угыч пуртымо комсомолец-шамыч коклаште воспитательный пашам начар ыштыме дене, ятыр комсомолец-шамыч комсомольский организаций деч кўрылтыныт. Комсомольский взносым 5 тылзе дене тўлен огытыл. Адак „Олманур" колхозысо комсомольский организацийын комсомолец Лихачев комсомольский билетым йомдарен.

Смородинов И. Е.

КОНФЕРЕНЦИЙЫШ КОМСОМОЛЬСКИЙ БИЛЕТ ДЕЧ ПОСНА ТӦЛЫНЫТ

7 декабрьыште Оршанке районын комсомольский конференцийже тўналe. Конференцийыш 73 делегат гыч 66 делегат погынен.

Но конференцийлан райкомол кўлеш семын ямдылалтын огыл. Конференцийын первой кечыштыжак Мальцева, Пуртова, Емельянов, Тюлькина конференцийыш комсомольский билет деч посна толыныт.

Адак посна комсомольский организацийлаште делегатлан 4—9 тылзе дене комсомольский взносым тўлыдымӧ комсомолец-шамыч сайленыт. Теве Смирнова йолташ („Трактор ушем" колхоз гыч) 4 тылзылан взносым тўлен огыл, Лутовкин (Сталин лўм. колхоз пеленсе ВЛКСМ организаций гыч) 9 тылзылан комсомольский взносым тўлыде толыныт. Вет Сталин лўм. колхозышто отчетно-выборный погынымашым райкомол бюро член Алметов йолташ эртарен. Тудо отчетно-выборный погынымашым формально эртарен. Комсомолец-шамычын билетыштым да взнос тўлымашым , ончен огыл. Погынымашыте участвоватлаш да голосоватлаш комсомол гыч механически лекше-шамычым пуртен.

Желонкин П.

ВЛКСМ РАЙКОМ ДЕЧ КУМ КИЛОМЕТР КОКЛАШТЕ...

ВЛКСМ ЦК VI пленумын пунчалже руководящий комитет-шамыч могырым комсомолын ялысе пашажым аклыдымым улмым осудитлен. Колхозный комсомольский организаций-шамычым вуйлатымаште руководящий комитет-шамычлан шке пашаштым вож гычак саемдаш обязатлен.

Тид деч вара ятыр жап эртыш. Туге тынат, Роҥго райкомол колхозласе ВЛКСМ организаций - шамычын пашаштым саемдыме шотышто нимогай вашталтышым ыштен огыл.

„Ўжара" колхозысо ВЛКСМ первичный организаций райкомол деч 3 километр коклаште. Озанлык-политический мероприятий дене райкомол пашаеҥ-шамыч тиде колхозышко чўчкыдын коштыныт. Но ВЛКСМ организацийын пашаже ден интересоватлен огытыл.

Тиде колхозышто комсомольский организаций кодшо ийыште 4 еҥ дене организоватлалтын. Организацийлан кушкашыже кугу базе уло. Но ик ий жапышт е 3 еҥлан велэ кушкын.

Тиде организацийыш политучебо дене пропагандист „активист" Савельевым колтен ыле. Савельев августышто ик-кок гана случайне миенат, туддеч вара йӧршеш ок кошт. Тидын нерген райкомол секретарь Бахтин йолташ шинчен шогымыжо ўмбачак, политучебо пашам саемдышашлан нимогай мерым ыштен огыл. Савельев нергенат вопросым шынден огыл. Политико-воспитательный пашам ыштыдымыланак колхозышто посна комсомолец-шамыч членский билетышт дек безответственно относитлат. Теве Мартьянов Иван пел ий годсек членский взносым тўлен огыл. Рябчиков Василий комсомольский билетым йомдарен. Тыгай факт районышто шуко. Райкомол тыгай факт-шамыч дене миритлен гына шоген. Тиде факт-шамыч райкомолын большевистски огыл вуйлатымым ончыктат.

Таныгин Т. В.

РАЙКОМОЛ МЕМНАН ТУНЕМШАШЫМ ЧАРАКЛА

Мемнан „Пистер“ колхоз пелен (Морко район) 1930 ийыште первичный комсомольский организацийым организоватлыме. Тиде ийыштак политграмота тунемме кружокым организоватлыме. Ынде кандаш ий шуэш, ме комсомолец-шамыч эреак политграмотым „тунемына“. Политграмота деч мўндыркӧ каен кертын огына ул. Тений адак чыла комсомолец-шамычым политграмота кружокыш ушеныт.

Вет мемнан комсомольский организацийыште ятыр комсомолец-шамыч политически кушкыныт. Нуно ВКП(б) Историйым, Ленинизмым тунемнешт. Шукыжо самостоятельнат заниматлен кертыт.

Но райкомол тидым шотлен огыл. Комсомольский организацийыште улшо 25 комсомолецым чылаштымат политграмота кружок дене „авалтен“.

Комсомолец-шамычын интересыштым шотлыде „авалтымаш“ кружокын пашашыштымашкыжат кугун влиятла. Политучебыш 25 комсомолец гыч 12—14 еҥ велэ коштыт. Нунышат ятыр годымжо мален шинчат.

Пропагандист нергенат каласыде огеш лий. Пропагандистлан райкомол Михайлов йолташым пеҥгыдемден. Но тудо слушатель-шамычын йодмыштым шуктен ок керт. Адак ўчкыдын занятийыш ямдылалтде толеш, садлан книгам гына лудын шинча. Тидын дене занятий сай ок эрте.

Комсомолец-шамыч коклаште воспитательный пашам начар шындыме дене посна комсомолец-шамыч (Кольцов Борис) эреак йўн коштыт, хулиганитлат.

Ме райкомол деч мемнан политкружокым пужен комплектоватлаш да пашажым саемдаш йодына.

М. Семенов.

Паша саемаш тўҥалын

Несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный пашам сайын организоватлыме дене Косолоп район колхозный школ пелен тений сентябрь тылзыште 26 еҥ ден первичный комсомольский организацийым организоватлыме.

Первой жапыште комсомольский организацийыште шуко ситыдымаш - шамыч улыт ыле. Тиде ситыдымаш - шамычым самырык комсомольский организаций кажне кечын пытарен толын. Отчетно-выборный погынымаш деч вара организаций пашажым эше сайын ышташ тўҥалын. Комсомолец-шамыч коклаште политический воспитаний паша начар огыл ышталтеш. Кок политкружокым организоватлыме. Политзанятий регулярно эртаралтеш.

Комсомольский организаций несоюзный молодежь ден паша ыштымашыжым ятыр саемден. Кызыт комсомольский организацийыште 44 комсомолец шотлалтеш.

Школышто комсомолец-шамыч сайын тунемаш тыршат. Теве Ендальцев, Шишкина, Шутов да тулеч молат отличнын тунемыт.

Культурно-массовый пашаштат комсомолец-шамыч активнын участвоватлат.

Мурзанаев.

Поволжский лесотехнический институтын студент-отличникше комсомолец М. И. Суслов йолташ. Фото М. Чуршуковын.

ВАШТАЛТЫШ УКЕ

„Памаш ял“ колхоз пелен ласе первичный комсомольский организацийын (Тор'ял район) отчетно-выборный погынымаштыже комсомолец-шамыч комсомольский организацийын ожнысо секретарьже Чемеков йолташын пашам нимолан йӧрдымын ыштымыжым пеш чот критиковатлышт. Отчетно-выборный погынымаш угыч сайлыме секретарь деч пашам вожгычак саемдаш требутлышт.

Но первичный организаций секретарь Садовин йолташ комсомолец-шамычын йодмашыштым мондыден. Пашаште нимогай вашталтыш уке. Молодежь коклаште воспитательный паша тошто семынак нимолан йӧрдымын ышталтеш.

Молодежь физкультур дене заниматлынеже, ГТО значоклан нормым сдатлынеже. Но Садовин йолташ тиде пашам организоватлаш огеш шоналте. Молодежым нимогай кружоклашке шупшмо огыл.

Чемеков.

КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ-ШАМЫЧ КУШКЫТ

„Ўжара“ колхоз пелен ласе ВЛКСМ организаций (Сотнур р-н) несоюзный молодежь дене паша ыштымашыжым икмыняр саемден. 1938 ий январь тылзыште 5 комсомолец велэ ыле гын, кызыт комсомольский организацийыште 20 комсомолец шотлалтеш.

Тиде пашам комсомольский организаций пеҥгыдемден толеш. Шукерте огыл организаций 6 еҥым комсомолыш пуртен.

Тарасов В. И.

* * *

„У кой-сола“ колхозышто (Шернур район) колхозный молодежь комсомолыш пура. Теве пытартыш комсомольский погынымашеш 6 еҥым ВЛКСМ радамыш пуртымо. Кызытат несоюзный молодежь дене ВЛКСМ устав да программе тунеммаш эртаралтеш.

Пирогов А. С.

* * *

Чирке кыдалаш школ пеленсе комсомольский комитетым (Пектубай район) несоюзный молодежь дене пашам начарын ыштымыжлан отчетно-выборный погынымаште пеш чот критиковатлышт.

ВЛКСМ комитет ниногсымдымаш-шамычым первой кече гычынак тӧрлалташ пижын. Несоюзный молодежь комсомольский погынымашке ўжалтеш. Адак нунын дене беседе эртаралтеш. Садлан отчетно-выборный погынымаш деч вара 14 еҥым комсомолыш пуртымо.

Фролов.

* * *

Кузнецовский пелэ кыдалаш школышто (Тор'ял район) комсомольский организацийыш ончыл молодежь эреак ешаралт шога. Теве шукерте огыл сайын тунемше пионер - шамыч кокла гыч 10 еҥым комсомол радамыш пуртымо, нунын кокла гыч 2 ўдыр.

Назаров А.

* * *

1937 ийыште „Ушемнур“ колхоз пелен (Тор'ял район) 3 еҥ дене первичный комсомольский организаций организоватлыме ыле. Кызыт тиде организаций 19 еҥыш шуын. Нунын коклаште 10 ўдыр.

Комсомолец да несоюзный молодежь коклаште воспитательный паша сайын ышталтеш. Политучебо, комсомольский погынымаш регулярно эртаралтыт.

Комсомолыш угыч пурышо-шамычын активностьышт ятыр кушкын.

Егошин И. В.

ПРИМЕРНЫЙ ПИСЬМОНОСЕЦ

Морко почтын II-шо обходыштыжо письмоносецлан комсомолец В. Яковлев йолташ пашам ышта. Тудо шке пашажым честь дене шуктен толеш. Яковлевын обходыштыжо 280 озанлык шотлалтеш. 210 озанлыкше тўрлӧ газет, журнал - шамычым налын лудын шогат. Колхозник-шамычлан газет ден журналым шке жапыштыже пуэда.

Кызыт 1939 ийлан ик озанлыкымат газет деч посна ом кодо, манын мутым пуэн. Тиде пашашке тудо уло вийжым пыштен.

Пашам сайын ыштымыжлан Морко райсвязь Яковлев йолташым кум гана окса дене премироватлен.

М. Семенов.

СССР-ын кугу стройкыжо-шамыч

Волгострой

Рыбинск ола гыч Переборы селашке вик шоссе кая. Тыште, Волгострой управленийын изи зданийже гыч мемнан жапысе кугу стройко-шамычым—Волгасе кум гидроузелым вуйлатымаш кая.

Волга вокетнсе ожнысо селан ниможат аралалтын огыл. Переборышто чапле корным ыштыме, йӧршын у урем-шамыч кушкыныт. Центральный площадьыште клубым, магазин-шамычым, столовойым, мончам, йоча садым, школ-шамычым ыштыме. Села заводской тиран кугу поселокыш савырнен.

Москва—Волга канал судно-шамычлан Москва гыч Калинин марте каяш велэ йӧным ышта. Судно-шамыч Волган куаш улмылан кӧра ўлыкӧ каен огыт керт. Грузым серышке кўртньӧ корно линий деке шупшыкташ верештеш. Грузым ик вер гыч вес верыш тарватылмаш эллан кугу материальный ущербым конда. Ышталтшашлык кум гидроузел - шамыч энгер мучко судно - шамычлан кошташ йӧным ыштат да кум теҥызым: Балтийскийым, Белыйым да Каспийскийым ушат.

Волгостройын чумыр пашан об'емжым ончыкташлан, икмыняр цифрым ончыктена. Мланде паша 43 миллион кубический метр наре—Беломорстройысо деч кок гана шуко шотлалтеш! Кугу сооруженийлан кок миллион утла кубический метр бетон кучылталтеш—Днепростройысо деч кок гана шуко!

Волгасе пеш кугу гидроузел-шамычым тўҥ шотышто под'емный кран, экскаватор полшымо дене ыштат. Шўдӧ дене автомобиль-шамыч лўмын ыштыме корно дене грунтым шупшыктат.

Стройкылаште паша пўтынь сутка мучко шолеш.

Рыбинский бетонный плотина эше чодра коклаште, тудын ик ужашыже велэ чарашге.

Плотинан эн кўшыл точкышкыжо тура тошкалтыш-шамыч кўзат. Транспортерный ленте мучко бетон ик вер гыч вес верыш нангаялтеш. Сооруженийын пытартыш ярусыжо 30 метр кўкшытыштӧ кия.

Тыжечын Волга раш коеш. Тудым лўшкышӧ шошо вўд деч стройым аралашлан ыштыме мланде вал иша.

Плотинан ўлыл уровеньыштыже гигантский пўй семын кок ряд дене 14 бетонный ора-шамыч ойырален шогат. Тиде—гаситель. Тудо плотина кок секундлан 14 метран скорость дене вочшо вўдым эн первой приниматла. Железо - бетонный водобой гаситель ден пырля вўд потокын виййжым иземда. Поток бетонный шашке ўмбак миен керылтеш. Мўндўрчын шашке-шамычым изин койыт. Чынжым нуно 3 километр бетон дене ышталтыныт. Шашке-шамыч кўртньӧ арматур дене кылдалтыныт да 30 тўжем квадратный метран площадым налыныт. Тиде—Волган руслажым мушмо деч аралтыш.

Волга ден Шекснам авырен шогышо плотинам оптен пытарымек, Рыбинск кўшыл велне 4800 квадратный километр кумдыкышто пеш кугу водохранилище лиеш. Тиде водоем „Московский теҥыз“ деч 15 гана шуко!

Волга энгерысе пеш кугу сооружений-шамыч мемнан техникын виййжым, мемнан промышленностьын кушмыжым раш ончыктат. Нимогай капиталистический элыштат тыгай кўчык жапыште тыгай кугу вўд пространствым реконструктироватлаш ок лий.

Кум ий эрта, да Москва ден Астрахань коклаште кугу грузовой да пассажирский судно-шамыч курсироватлаш тўҥалыт. Йошкар столица гыч пересадкым ыштыде кум теҥгыш логалаш лиеш, Москва кугу порт лиеш.

У водохранилище-шамыч колхозлам свежий кол дене пойдарат. Нунын серыштышт кол кучышо артель да государствылан кол кучышо пристань-шамыч кушкыт.

Волга вокетнсе гидроэлектростанций - шамычын шуко акан электроэнергийышт Ярославский, Ивановский, Горьковский да моло область-шамычын тўсыштым вашталтат.

Ожнысо Волга вокетнсе ола ден поселко-шамыч промышленный предприятий-шамычын сетьышкышт савырнат. Электричество ола ден села - шамычын озанлыкыштым да бытыштым вашталта.

Тиде йомакла чучеш. Но тиде—чын. Тудо великий сталинский эпохысо мемнан замечательный элыште ыштен шукталтеш.

М. Тамарин.

213

Республиканский художественный самодеятельный олимпиада. Йошкар-Оласе шемер-шамыч самодеятельный кружок-шамычын выступатлымыштым ончат. Пурлаште—„Мустай" колхозысо колхозник-шамыч (Шернур район) марийский танецым исполнятлат. Фото Овечкинын.

Калык перепись нерген умылтарат

„Красная Звезда" да „Танк" колхоз пеленсе комсомольский организаций (Морко район) колхозник коклаште калык перепись нерген умылтарымаш пашам образцово ыштен шогат. Комсомолец М. А Кузнецов йолташ перепись нерген умылтармаш пашам активнын ышта. Тудо посна колхозник-шамыч дене беседым эртара.

Шукерте огыл „Красная Звезда" да „Танк" колхозласе колхозник-шамычын погынымаште перепись нерген докладым ыштыме. Доклад деч вара А. Н. Островскийын „Пайрем омо кечывал мартен" лӱман пьесым модын пуышт.

Печников А. Н.

Кокымшо республиканский художественный олимпиада

Иошкар Ола Лесотехнический институтын актовый залже кок кече жапыште районла гыч толшо колхозник, пашазе-шамычын йӱкышт дене йонгыш. Тыште 5-ше да 6-шо декабрьыште кокымшо республиканский художественный олимпиада эртыш.

Вот олимпиада тӱналеш... Сценыште Шернур район, „У корно" колхозын хоровой кружокшо. Тудо ятыр марий муро-шамычым мурен ончыкта. Адак посна ен-шамыч лектын мурен, курштен пуат.

Тиде колхоз деч вара тудо районысак, „Мустай" колхозын самодеятельный кружокшо выступатлыш. Нунын тӱшкан курштмышт кугу аплодисментым тарвата, марла курштмаш чот келшен. Адак Куклин ден Пряникова йолташ-шамычын курштмыштымат палемдаш кӱлеш. Нунат сай курштышт.

Юрино район гыч толшо „Красное знамя" колхозын самодеятельный кружокшат успешно выступатлыш. Нуно руш калык мурым—„калинушка"-м пеш моштен мурышт, курштышт.

Звенига поселко гыч толшо Кострова йолташ цыганла курштмыж ден ӧрыктарыш. Тудым сценыш кокымшо ганалан йодыч, пеш чот совым кырышт. Тудо эше вес танецым—„матросскийым" исполнятлыш.

Курык-Марий район гыч толшо-шамычат успешно выступатлышт. Теве „Аврора" колхозын самодеятельный кружокшо курык марий мурым сайын мурышт. Кружок член-шамычын эше украинла танцоватлымыштым палемдыде кодаш ок лий. Нуным калык кугу вниманий дене ончен. Чот лӱшкышӧ аплодисмент дене ик гана огыл сценыш ӱжыктен.

А 65 ияш гармонист Ямолкин йолташ чыламат ӧрыктарен, вӧштылтен пытарен: тудо шкеак гармоньым шоктыш, гармонь шоктымо годымак мурыш, курштыш. Я, шоналтыза,вет 65 ияш! А шкеже пеш весела, кап-кыл модеш велэ. Шкаланже, докан, самырык улмыжла велэ чучеш.

Параньга район гыч толшо Степанова (шкеже татарка) „Украинский казачек" ден кабардинобалкарский танецым исполняйыш, татарла „Шахтер" мурым м рыш.

Федотов Йыван.

Ял совет лудмо пӧртлан ок полшо

Марий-Сола ял совет пелен (Шернур район) лудмо пӧрт уло. Но тиде лудмо пӧрт калык коклаште культурный центр улмыжым ок оправдатле, нимогай культурно-массовый пашам ок ыште.

Ял совет кӧргыштӧ шагал тунемше дене тунемдыме-шамычат улыт. Нуным туныкташ кызытат тӱналме огыл. Лудмо пӧрт вуйлатыше Суворова пашам йӧршеш ок ыште.

Марий-Сола ял советат лудмо пӧртлан полшым ок пу. Ял совет председатель Якимов лудмо пӧртым ырыкташ пумат чаманен. Угыч толшо газет-шамычым шкаланже кода.

Ял совет председатель Якимов йолташлан лудмо пӧртын пашажым кӱрлаш огыл, саемдаш полшаш кӱлеш.

В. Вайшев.

БОЕВОЙ ЭПИЗОД-ШАМЫЧ

(Китайский летчикын записскыже)*

Мый разведке гыч шке аэродромышкем толам ыле. Тиде жапыште ӧрдыштӧ, кӱшнӧ южысо бойым ужым. Кайык семын самолет-шамыч ик вере пӧртыт. Машиным савырышымат бойын чот кайме верышкыже чоҥештышым. Тиде жапыште пыл кокла гыч, лишычак „96" японский моноплан лекте. Тудо мыйым уждеак воктечем бой каймe верыш чоҥештен эртыш. Тушман истребительдек лишемын, мый тудым пулемет ден лӱяш тӱҥальым. Японец бойым приниматлыш. Но кок-кум минут гыч тушманын самолетшо йӱлаш тӱҥалят, ӱлыкӧ кайыш. Йӱлышӧ машинаш гыч летчик тӧрштышат, парашют почылтдымылан тудо ерыш пуренгайыш.

Мыйын противник ден кредал чарнымеш бой пытенат. Японец-шамыч тӱрлӧ могырыш шикшалтыныт. Ик японский моноланым мемнан кок самолет поктеныт. Японец шенгеч поктышо китайский самолет-шамыч деч шукылан ойырлен. Но мыйын вигак тудын ӱмбак миймем шижын огыл. Бой чылт вӱд ӱмбалан тӱҥале. Мый противникын поч велышкыже лийымат, пулемет гыч лӱймӧ дене бойым пытарышым. Йӱлышӧ самолет пеш виян серыш керылте.

Куанышe, весела летчик-шамыч аэродромыш пӧртылыныт. Южыштo виян улмынам ме шуко гана японец-шамычлан ончыктен улына. Но лийше бой нерген да мыйын разведкын результатше нерген каласен гына шуктышна, адак угыч южыш кузаш приказ пуалте. Ола ӱмбак адак японский самолет-шамыч толыт.

Мемнан группышто 8 истребитель ыле. Но тушманын кунар улмыштым—пален огынал. Пыл шенгеч японский истребитель-шамыч ола деке лишемыныт. Ончыч „96" лӱман 9 монопланым ужнат, бойым тӱҥалаш решитлышна. Ужына, пыл кокла гыч адак 18 истребитель лектыт. Ынде 27 вагштареш 8!

Мый шола велым неприятельын флангышкыже пурышым. Тӱр самолетым прицелыш налмек, кок пулемет ден лӱяш тӱҥальым. Бой тӱҥале. Японец-шамычын стройышт шалана. Ме теве шылына, адак угыч лектына, противникым атаковатлымек угыч пыл кокслаш йомына. Чыла лугалтын. Мый лишыл самолет дек атакыш кайышым. Пулемет ден лӱлкалымек противник ӱлыкӧ нушко. Шкенан машина койын колтыш. Лӱймым чарнышымат, йолташемлан корным пушым.

Теве йолташем ӱмбак пурла велым кум японец керылтыныт. Ала молан нуно мылам сырыше, кредалше да ваш-ваш тӧрштылшӧ пырысла тучыч. Дымовой шашке семын вигак ӱлыкӧ ик самолет вола. Кӧ тиде? Шижде шӱмемлан кормыштальмыла чучеш. Уке, тиде тушманын истребительже. Кертат! Молодец Лю! Тиде тыйын пашат дыр!

Пытымеш ручкам пунчалам, кугу газым пуэм. Пошкудо самолетлан полшаш каем. Бой чылт пыл йӱмалнак. Лю кольцо гыч лектешат, пылыш пура. Самурай-шамыч ынде мыйын ӱмбак савырнат. Шенгечем пулемет лӱлдеш. Шолем семын фюзеляж ден шулдырыш пуля шыжат. Воктекем Лю йолташем полшаш толын. Но вараш кодын. Пуля бензин бакым шӱтыш, мотор пӧртмым чарнен. Ӱмбакем бензин ден ӱй шыжат. Ручка огеш колышт. Вуйышкем шучко шонымаш толын пурыш:

— Йӱлаш тӱҥалам...

Содор ременьым луштарышым, машинам шӧрын савырышым да ӱлыкӧ тӧрштышым. Вачем стабилизатореш перныш, но ушем ыш кай. Кок шӱдӧ метр наре парашют почде воленам. Вара парашютым почымат эркын волаш тӱҥальым.

Тидым японский истребитель-шамыч пальшт. Кок истребитель бой гыч лектын мый декем лишемыт. Вуй воктенем пуля шӱшкаш тӱҥальыч. Стропа-шамычым иктыш погышымат, парашют куполым вик мландыш виктышым. Мланде пеш талын лишемеш.

Вӱран шакал кашак деч мыйым тудо Лю-ак утарен. Лю ӱлыкыла чоҥештен японский самолет - шамыч дене ваш лӱйылдаш тӱҥалын. Лю мыйын мландыш волен шумеш кредалын. Мландыш чот пералтме дене, ушем каен улмаш.

Пошкудо-шамыч энгер воктен мыйым муын ушыш пуртеныт. Мыйым ончышо кугыза сусырем ала могай мазь дене шӱрен, ӱдыржӧ вӱдым пуэн. Могай сай нине нужна ен-шамычын мый декем кумылышт, чыла шонымем эре шукташ тыршеныт. Нунын ӱмбак ончен мыйын адакат кызытак южыш кӱзен китайский калыкым пызырыше-шамыч вагштареш уло вием дене кредалмем шуын.

Капитан Лю Сян.

(„Комсомольская правда" гыч.)

*) Тӱҥалтышыжым кодшо №-што ончо.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—976. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.